

מאימתי פרק ראשון ברכות

ט

עין משפט
נר מצוה

לח א מיי ס"ח מהל'
ק"ס הל' י" (סמ"ג)
ע"י (ח) טו"ע א"ח
סמ"ג לה סמ"ד :
לח ב מיי ס"ח מהל'
קרבן פסח הל' יד:

[לקמן יא: שבת כע.
לט: קמח: עירובין מו.
זר: יבמות ס: כתובות
ס: כ"ק כ: כ"ח לו: ק"א.
בבא בתרא מ: קט: קנה:
שטות כח: חולין זר:
זח: ק"א: ענוותין ה:]

[פסחים ג אה"כ ט.]

הגהות הב"ח
(ה) נ"ל ולא כ' בלכד
הכי קאמר ל"ל ותיבה
אמרו ממח: (ב) רש"י
ד"ס יטול י"א ו"ס' עד
הבקר מן התורה דכתיב
כיום: (ג) ד"ה מה
שלמים וכו' בלילה
השני. י"ב ורש"י
סוף פסחים דף ק"ב ע"ב
הכי תחלה פ"י רבינו
דבא ואח"כ כתב וז"ל
ול' נראה ש"ה כיום
שניתיים ואל' דהא
בלילה הזה לא בא למעט
אלא יום שחשבו שלמי
לילה הראשון של פסח
על מנהג ואילך יאכלנו
שני קמ"ל עכ"ל :

לעולם ימנח הוא. ואם תאמר ליתני שתי פעמים קודם הגן החמה והוי רבותא טפי אפילו קודם הגן הוי זמן דקריאת שמע של שחרית. וי"ל כדפרישנא דהאי ימנח לענין שאר מלות. אבל לענין ק"ש הואיל ואיכא אינשי דגנו לאוזמן קימה הוא. וימנח דקשיא דרבי עקיבא אדר' עקיבא דהכא קאמר אחר הגן ולקמן (עמוד ז) קאמר משיכיר בין חמור לערוד דהיינו אפילו קודם. וי"ל דתרי תנאי אליבא דרבי עקיבא. אי נמי יש לומר ימנח הוא אפילו גבי קרית שמע דהא זמן קימה הוא והא דלא נקט ז' פעמים קודם הגן משום דבעי לאשמועינן שאינו יולא בשל לילה אחר הגן: **ובלכד** שאל יאמר השכיבנו. פירש בקונטרס אמילתא דר"ש בן יוחי דקורא קודם שיעלה עמוד השחר ק"א. וגרסי לי דלא ודאי זמן שכיבנו הוא ומ"ל למימר השכיבנו. ועוד דהוי ליה למימר אמאי דסליק מיינה. ופ"י דהר מקולי דקאי אקודם הגן דסליק מיינה ולקד קאמר דלא מ"ל למימר השכיבנו דלא זמן שכיבנו הוא כיון שעלה כבר עמוד השחר. אפילו קודם הגן: **ר' אלעזר** בן עזריה אומר נאמר כאן בלילה הזה וכו'. ואל"ת הכי מ"ל למימר רבי אלעזר בן עזריה עד חלות והכתיב לא תוסיפו ממנו עד בקר (שמות יב) דמשמע עד בקר מיהא מ"ל לבלוי. ויש לומר דמ"ל למימר דהכי קאמר לא העשו דבר שיבא לידי נזילת נזל עד הבקר. שאם לא יבא נאכל עד חלות לא הוכל לאוכלו ולא לשורפו בלילה כדקא אמרינן *ביום אחת שורפו וא"י אחת שורפו בלילה ואם כן יסאך עד הבקר: **הבשר בלילה הזה רבי אלעזר בן עזריה אומר נאמר כאן בלילה הזה ונאמר להלן ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חלות אף כאן עד חלות** אמר ליה ר' עקיבא והלא כבר נאמר בחפזון יעד שעת חפזון א"כ מה תלמוד לומר בלילה יכול יהא נאכל בקדשים ביום תלמוד לומר בלילה שיהא נאכל בלילה הוא למכתב ליה הוה אלא לר' אלעזר בן עזריה דאית ליה גזירה שוה אצטריך הוא דאתא סד"א הואיל ופסח קדשים קלים ושלמים קדשים קלים מה שלמים נאכלין לשני ימים וליילה אחד אף פסח נאכל שתי לילות במקום ב' ימים ויהא נאכל לב' לילות ויום אחד קמ"ל בלילה הזה בלילה הזה הוא נאכל ואינו נאכל בלילה אחד ור' אלעזר בן עזריה מלא תותירו עד בקר נפקא ורבי עקיבא אי מהתם הוה אמינא מאי בקר בקר שני ורבי אלעזר אמר לך כל בקר בקר ודני תנאי כדני תנאי *דתנאי שם תזבח את הפסח בערב כבוא השמש מועד צאתך ממצרים ר' אליעזר אומר בערב אתה זובח כבוא השמש מועד צאתך ממצרים אתה אוכל ומתי אתה אוכל והולך עד מועד צאתך ממצרים א"ר אבא הבל מודים כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב שנאמר *הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה וכשיצאו לא יצאו אלא ביום שנא' **מחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה על מה נחלקו על שעת חפזון ר' אלעזר בן עזריה סבר מאי חפזון דמצרים ורבי עקיבא סבר מאי חפזון חפזון דישאל *תנ"ה הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה וכו' בלילה יצאו והלא לא יצאו אלא ביום שנא' מחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה אלא מלמד שהתחילה להם גאולה מבערב: דבר נא באוני העם וגו' אמרי דבי ר' ינאי *אין נא אלא לשון בקשה אמר ליה הקב"ה למשה בבקשה ממך לך ואמור להם לישראל בבקשה מבם שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב שלא יאמר אורו**

ללאת: חפזון דמצרים. מכת הבכורים שעל ידם נחפזו למחר לשלחם: חפזון דישאל. לא שמו להם ללאת עד בקר: לוחו

והאי דקרו ליה ליליא. דקאמר יולא בו ק"ש של לילה: משום דאיכא דגנו. וקרינא ביה ובשכבך: ובלכד שלא יאמר השכיבנו. הקורא ק"ש של לילה שחרית סמוך לעמוד השחר לא יאמר השכיבנו שאין עוד זמן תחלת שכיבה אלא זמן סוף שכיבה: דאשתכור. וישנו וגרמו עד לאחר עמוד השחר: בשעת הדחק. תורה אור
אבל שלא בשעת הדחק לא: הכי קא' אמרי ליה. לרבנן נמליאל ולא גרס אלה: רבנן פליגי. טלוך. כלומר מי פליגי רבנן עליון דהא דאמרי עד חלות דוקא קאמרי דלא משמע להו ובשכבך כל זמן שכיבה אלא כל זמן שדרך בני אדם להתעסק ליל ולשכב ומיהו דהא פליגי אדר' אליעזר דלאו רבי אליעזר סבירא ליה זמן עסק שכיבה אינו אלא עד האשמורה הראשונה ולרבנן עד חלות. והא סבירא לך ובשכבך כל זמן שגני אדם שוכבים והיינו כל הלילה ויחיד ורבים הלכה כרבים: או דילמא כוונת סבירא להו. ומשמע להו ובשכבך כל זמן שכיבה והא דקאמרי עד חלות הרחקה הוא כדי לזרז ומיהו היכא דתנינן ולא קרא קודם חלות עדיין זמן מיובא הוא ומחייבי ופקי ידי ק"ש בזמנו: כוונת סבירא להו. וחייבין אהם לקרות גרסינן ולא גרסינן מותרים דאפילו שלא בזמנו תנן (עמוד ז) הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כלום הקורא בחוריה: שעת חפזון. שחפזו ללאת והיינו עמוד השחר כדכתיב לא תלאו איש מפסח ביתו עד בקר (שמות יב): יכול יהא נאכל. כשאר קדשים ביום שחשבו כדרך תורה שאלו היו יום אכילתה יום ח' ואוכל והולך כל יום שחשבוהו והלילה עד הבקר (ב) כדון תורה דכתיב ביום קרבנו יאכל (ויקרא י): ומה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד. שניתיים דכתיב ביום זבחכם יאכל ומחרת (שם יט) אף פסח נמי שם הואיל ואינו נאכל אלא בלילה נוקים שני לילות במקום שני ימים דשלמים ויהא נאכל בשני לילות ויום ח' לא שאלנו ביום אלא שיהא שעות זמן שלא יפסל באכילה בשביל המתנה היום ויאכלנו בלילה השנית (ב) קמ"ל: שם תזבח את הפסח בערב כבא השמש מועד צאתך ממצרים. הרי לך שלשה זמנים שאינם שוים. בערב כי יענו ללוי ערב היינו לאחר חלות שנסתלקה חמה מראש כל אדם ונטהה דכ"ה כבא השמש משחכה. מועד צאתך ממצרים בבקר. כיצד יתקיימו כולם. בערב לזמן שחשבו כבא השמש תחלת זמן אכילה מועד צאתך זמן שריפה כלומר בבקר הוא נעשה נזיר שהגיע זמן שריפה אלא לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב ממתינין לו עד בקר שני: עד מתי אתה אוכל. היינו כר"ש אבל לתנא קמא עד חלות לילה הוי זמן אכילה ותו לא דאי לא מאי בינייהו: הכל מודים. רבי עקיבא גופיה מודה שהלילה מתחיל ואילך היתה שעת חפזון למצרים לשלחם מן הארץ: מערב נגאלו. נחנו לשם רשות ללאת: חפזון דמצרים. מכת הבכורים שעל ידם נחפזו למחר לשלחם: חפזון דישאל. לא שמו להם ללאת עד בקר: לוחו

ניסיון יע.
[שבת מה.
עירובין מו.
ד"ה ו. ט:]

[לקמן לו: שבת
ס: ק"ל ב"ה
יא. יומא לו:
יבמות מ. מו:
מו. כ"ק קב.
ע"ז ו.
בטורות לו:
ד"ה (ז) שם.]

[ו"ט' תוספות
פסחים פט.
ד"ה דאלן]

פסחים קכ:
מגילה כח.
זכתיס מו:
מכילתא דר"י
פרשת בא

פס"י ר"ה

פס"י שם

[טו"ס יוד:
פסחין מ:
פט:]